

Městské kamerové dohlížecí systémy

Městské kamerové dohlížecí systémy (dále jen „MKDS“) jsou určitým specifickým druhem využití kamerových systémů v protiprávní činnosti nejzatíženějších městech a obcích v České republice, na které jsou uvolňovány státní finanční prostředky. Proto několik důležitých aspektů z metodik odboru prevence kriminality MV k oblasti MKDS:

1. Základní principy provozu městského kamerového dohlížecího systému

- Základní charakteristikou provozování a využívání MKDS je jejich preventivní funkce, tj. vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách.
- MKDS jsou instalovány v místech, kde se nejčastěji pohybují obyvatelé a návštěvníci měst, kde jsou koncentrovány kulturní, komerční a společenské instituce a kde jsou dopravní uzly měst /např. náměstí, pěší a obchodní zóny, parkoviště, autobusové či vlakové nádraží, sídliště/.
- MKDS slouží k dohledu nad dodržováním obecně závazných právních předpisů o ochraně veřejného pořádku, přispívají k ochraně bezpečnosti osob a majetku či odhalování přestupků.
- MKDS slouží také k záznamu protiprávního jednání přestupců či pachatelů.
- Provozování MKDS musí být v souladu se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a se zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů a také v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních dat, ve znění pozdějších předpisů.
- MKDS musí monitorovat pouze veřejné prostranství. Tím se rozumí podle § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky, a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.
- Riziková místa měst a obcí vhodná k nasazení MKDS stanovuje na základě podrobných analýz Policie České republiky.
- MKDS přinášejí okamžitý výsledek (snížení kriminality ve vytipovaném místě), musí však být součástí celkové strategie prevence kriminality v určité lokalitě.
- MKDS jsou využitelné pro aktuální koordinaci činnosti složek Integrovaného záchranného systému při závažnějším ohrožení bezpečnosti občanů.
- MKDS se musí stát součástí celkové strategie prevence kriminality v určité lokalitě.
- Obrazový signál MKDS není určen pro veřejnost, ale pro malý okruh uživatelů - pouze Policie České republiky a obecní policie - a pro přesně vymezený účel. Režim dispečerského pracoviště MKDS musí být zajištěn tak, aby manipulaci s příslušnou technikou prováděla kompetentní a vyškolená obsluha a byl k němu zabráněn vstup nepovolaným osobám.

- O tom, že je veřejné prostranství monitorováno, musí být občané města a jeho návštěvníci dostatečně a srozumitelně informováni, například pomocí informační tabule s textem "Tento prostor je pod nepřetržitým dohledem kamer městské policie".

2. Využívání MKDS Policií České republiky

Policie České republiky je oprávněna na základě § 79 zákona o Policii České republiky, zpracovávat osobní údaje včetně citlivých údajů bez souhlasu subjektu údajů, pokud je to nezbytné pro plnění jejich úkolů. Plněním úkolů policie se rozumí zejména ochrana bezpečnosti osob a majetku a zajišťování veřejného pořádku.

Policie České republiky také může (§ 62), je-li to nezbytné pro plnění jejich úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných. Pokud jsou k pořizování takových záznamů zřízeny stálé technické systémy (kamerové systémy), je policie povinna informace o zřízení takovýchto systémů vhodným způsobem uveřejnit. Způsob zveřejnění informace zákon neupravuje.

3. Využívání MKDS obecní policií

Instalace MKDS je zcela zákonná na základě zákona o obecní policii. Vzhledem k tomu, že obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce (§ 1 odst. 2), znamená to, že zabezpečení veřejného pořádku je plně v její pravomoci. Pod pojmem veřejný pořádek je chápána ochrana pravidel chování lidí na veřejnosti, která nejsou sice výslovně formulována v právních normách, ale jejich zachování je podle panujících obecných názorů v určitém místě a čase nutnou podmínkou spořádaného společenského soužití. Tato neformalizovaná pravidla chování jsou právně závazná pouze v mezích právní normy, která obsahuje výslovně termín „veřejný pořádek“.

Na základě §§ 24a a 24b zákona o obecní policii je obecní policie oprávněna zpracovávat údaje, které potřebuje k plnění úkolů zákona o obecní policii nebo jiného zvláštního zákona. Obecní policie může také tyto údaje poskytnout Policii České republiky, orgánům obce a dalším orgánům, je-li to nutné k plnění jejich úkolů. Obecní policie je dále oprávněna pořizovat zvukové nebo obrazové záznamy z míst veřejně přístupných; tzn. je možné provozovat systém průmyslových kamer a pořizovat záznamy, které samozřejmě lze využít jako důkazní materiál, a to i pro Policii České republiky v případě potřeby.

Obecní policie je ovšem také povinna vhodným způsobem uveřejnit, že některé místo v obci je pod stálou kontrolou průmyslovou kamerou. Jakým způsobem se má informace zveřejnit, zákon neupravuje.

4. Příprava a realizace projektu MKDS

1. Prvním krokem je provedení a následné vyhodnocení bezpečnostní a "hodnotové" analýzy. Bezpečnostní analýza ukáže na nejzávažnější bezpečnostní problémy v obci, ukáže předměty zájmu a možné cíle útoků pachatelů, ukáže kdo jsou potenciální pachatelé a kdo jejich oběti apod. "Hodnotová" analýza osvětlí míru pravděpodobnosti vzniku škod na majetku nebo na zdraví osob a na jakou míru je možné snížit pravděpodobnost vzniku těchto škod.
2. Potvrdí-li vyhodnocení analýz účelnost výstavby MKDS, doporučuje odbor prevence kriminality MV následující kroky:
 - obrátit se zejména na příslušný územní odbor Policie České republiky, obecní policii, odborníky odboru prevence kriminality,
 - na oborové asociace, které zastřešují firmy podnikající v oblasti ochrany majetku a osob pro zpracování zadávacích podmínek pro vyhlášení veřejné soutěže (fundovaný zámysl - stanovení požadavků na systémové, technické a uživatelské řešení MKDS), vyhodnocení technické části jednotlivých nabídkových dokumentů, přejímce MKDS, posouzení technického stavu již provozované technologie ve vztahu k efektivnosti vynaložených prostředků atd.

5. Vnitřní směrnice, režimová opatření

Vnitřní směrnice monitorovacího pracoviště musí akcentovat na jedné straně zákonné podmínky pro výkon práce dané obecnými pracovně právními předpisy a na straně druhé musí obsahovat určité odlišnosti, neboť činnost na tomto pracovišti se musí blížit standardům pro zvláštní režimová pracoviště.

K obecným pracovně právním předpisům patří v podmínkách obecní policie zejména zákoník práce a zákon o obecní policii. U příslušníků Policie České republiky řeší tuto oblast zákon o služebním poměru a zákon o Policii České republiky.

Celý komplex směrnic musí stanovit jednoznačná práva a povinnosti personálu ve vztahu k MKDS. Názvy směrnic mohou být různé, ale obsahem musí být zejména:

- Pracovní náplň obsluhy MKDS.
- Oblast ochrany osobních údajů.
- Možnost ovládání a nastavování kamer.
- Postup při pozorování scény.

- Vyhodnocování informací.
- Předávání poznatků kompetentním orgánům.
- Ukládání informací - tvorba dokumentace, evidence záznamů.
- Předávání dokumentace.
- Ukládání a práce s dokumentací a její skartování.
- Zaškolení obsluhy a pravidelné průběžné proškolení.
- Úprava vlastního výkonu služby ve dne, v noci.
- Součinnostní vztahy monitorovacího pracoviště s dalšími subjekty a prvky integrovaného záchranného systému.
- Seznamy oprávněných osob, které mohou vstoupit do prostor režimového pracoviště (obsluha, technici, kontrolní a nadřízené orgány) a dále seznam konkrétních osob, které jsou výlučně oprávněny systémem ovládat - ostatní osoby nemají umožněn vstup.
- Otázky mlčenlivosti (např. u obsluhujících strážníků je řešeno podle ustanovení § 26 zákona č. 553/91 Sb., o obecní policii, u policistů je řešena tato oblast zákonem o Policii České republiky).
- Kontrolní činnost.

U aplikací, kde monitoring provádějí příslušníci Policie České republiky, není třeba zavádět žádný zvláštní režim, neboť jde vesměs o služební místnosti.

Mimo dodržování stanovených pravidel je pro obsluhující personál velmi důležité jejich technické, taktické a právní proškolení. Každý operátor musí být důkladně proškolen na počátku své činnosti a měl by získat certifikát. V dalším průběhu, v předem stanovených termínech je nutné proškolení opakovat. O všech školeních se vede písemný přehled. Prvotní zaškolení provede instalační firma (běžné je bezplatné provedení). Další školení zajišťuje provozovatel systému.

Vlastní rozvrh pracovních hodin obsluhy musí být přímo úměrný velikosti města, počtu kamerových bodů, složitosti bezpečnostní situace a v neposlední řadě počtu možných a vhodných operátorů.

Jde o velice náročnou službu, nemající nic společného se zažitým stereotypem v posuzování práce různých strážných či hlídačů. Velmi vhodné je, a prozatímní zkušenosti z provozu MKDS to zcela potvrzují, když se operátoři během dne střídají. Mění se jak na operačním pracovišti, tak v normálních pěších či motorizovaných hlídkách ve městech, aby neztratili místní a osobní znalost, nebyli odtrženi od bezpečnostní reality ve městě a uměli organizovat z velína MKDS případný zákrok bezpečnostních sil.

6. Shrnutí

- Je-li MKDS budován a provozován podle zásad doporučených odborem prevence kriminality MV velice podstatně přispívá ke snížení kriminality v konkrétní lokalitě a zvyšuje pocit bezpečí u občanů.
- Podle ohlasů občanů (průzkumy veřejného mínění, ankety, přímé dotazy, apod.) je MKDS velice vítanou a požadovanou preventivní aktivitou státu. Občané chtějí mít zajištěn dokonalý pocit bezpečí na

veřejném prostranství, vítají bezpečné lokality, kde se nemusí obávat o svůj majetek či zdraví.

- MKDS velmi podstatně zefektivňují i venkovní výkon služby policie. Ta má možnost řídit a koordinovat akce většího počtu sil a policejních prostředků. Tím se výrazně zlepšuje stav na úseku veřejného pořádku v dané lokalitě a vzrůstá důvěra občanů k policii. Kriminalita se sice zčásti přesouvá do jiných - vedlejších ulic, lokalit, ale na to reaguje policie a komunita operativně jinými opatřeními.
- MKDS umožňují podchycení závadového jednání v samotném počátku a jeho dokumentaci. Mají význam i pro vedoucího pracovníka policie, který má možnost takto kontrolovat úkoly zadané policistům a strážníkům při instruktáži. Systém totiž dokumentuje i zákroky hlídky, chování a vystupování jejích členů.
- MKDS mimo základní funkce - dohlížení na bezpečnostní situaci v daném místě - plní i funkci důvěryhodného odstrašování potenciálních pachatelů, tedy funkci nanejvýš preventivní.
- Efektivita MKDS musí být neustále předmětem zájmu manažerů prevence kriminality, zástupců obcí, krajů, státních orgánů a institucí. Efektivita MKDS se projeví v konečném výsledku, což je snížení kriminality v konkrétní lokalitě (statistické porovnávání za určité časové období) a zvýšení pocitu bezpečí u občanů (průzkum veřejného mínění). To je hlavní cíl projektu i hlavní hodnotící kritéria efektivity MKDS.

Viz též [Rozšiřující podmínky pro zpracování projektů MKDS](#)

Závěr

Na první pohled se může zdát, že oblast OOÚ představuje jednoduchý problém. Při hlubším studiu však zjistíme, že její řešení nejen v oblasti použití kamerových systémů, vyžaduje, vzhledem k množství druhů zpracování osobních údajů a řadě možností realizace technicko-organizačních opatření k zajištění OOÚ, spolupráci s odborníky. Spolupráce má mnoho výhod, zejména vysokou míru orientace odborníků v právních normách, garanci navržení optimálního bezpečnostního systému na základě praktických zkušeností. To jsou aspekty, které organizaci, resp. statutárnímu orgánu, zajistí prevenci před důsledky možných pochybení a excesů.

Více informací poskytnete:

JUDr. Tomáš Koníček

odbor prevence kriminality MV

tel.: 974 833 217

e-mail: tomas.konicek@mvcr.cz